

De ce trebuie să ne protejăm drepturile de proprietate industrială în domeniul construcțiilor

Prof. Univ. Dr. Constantin Turcanu

În prezent România este aliniată la prevederile internaționale în domeniul proprietății industriale privind protejarea invențiilor, mărcilor de produse și servicii precum și a desenelor și modelelor industriale.

În privința soluțiilor tehnice noi protejate prin brevet de invenție domeniul construcțiilor este destul de slab reprezentat. O situație bună au medicamentele, cosmeticele, electronicele, respectiv domenii în care se pot face relativ cu ușurință în prezent invenții.

În realitate se introduc permanent în practica construcțiilor noi procedee de execuție pentru structură, pentru lucrări de betoane, pentru finisări, procedee care sunt condiționate de cele mai multe ori de mașini și utilaje mai performante sau realizate pe concepții noi

Se remarcă ca o preocupare în ultima perioadă promovarea de construcții ușoare, cu eliminarea structurilor de beton armat, cu scopul vădit de reducere a costurilor și a termenelor de execuție.

O parte din soluții sunt inspirate, să nu spunem copiate, din realizările altor țări. Trebuie să atragem atenția asupra faptului că de obicei acestea sunt protejate. Firmele străine nu pun în fabricație și cu atât mai puțin pe piață produse și tehnologii care pot fi copiate imediat de concurență. Prin urmare fie se cumpără licență fie se operează modificări de fond asupra soluțiilor respective astfel că în caz de litigii, când se cer expertize din partea unor consilieri în proprietate industrială de către instanță, aceștia să poată confirma lipsa de similitudine a soluțiilor.

În domeniul mașinilor de construcții este cunoscut exemplul mașinilor de burat, utilaje foarte scumpe. Deoarece firma Plasser și Theurer și-a protejat toate soluțiile în România, mașina de burat cu acțiune asincronă, superioară, nu a putut fi asimilată, trebuind să se realizeze tipul uzat moral cu acțiune sincronă, al firmei Matisa care a neglijat aceste aspecte. Desigur soluția agregatului de burare sincronă, era protejată în Elveția încă din anul 1931, firma plătind redevențe urmașilor inventatorului, Albert Scheutzer dar nu și în România. Ori protecția este teritorială.

În această privință este de menționat faptul că după crearea soluției noi și constituirea depozitului reglementar, inventatorii sau titularul trebuie să fie foarte atenți pentru a nu depăși termenul de prioritate de 12 luni prevăzut în Convenția de la Paris pentru solicitarea protecției în altă țară. Aceasta desigur dacă apar rațiuni economice privind exportul.

Un alt domeniu al construcțiilor care se pretează protejării prin brevet și uneori prin desen sau model industrial este aspectul exterior.

Conform legislației specifice, desenul industrial protejează numai forma produsului, fără legătură cu funcția tehnică. Aici apar interferențe cu arhitectura construcțiilor. Soluțiile de arhitectură se pot proteja atât prin brevet, dacă se rezolvă o problemă tehnică, cât și prin desen sau model industrial dacă forma nu are relevanță tehnică. Desigur, operele de arhitectură sunt protejate fără solicitare expresă, prin legea dreptului de autor. Dar în acest din urmă caz, dreptatea se obține numai în instanță, prezentând dovezi, ceea ce face uneori incertă protecția respectivă.

În ceea ce privește mărcile în domeniul construcțiilor trebuie menționat numărul mare al firmelor și corespunzător al mărcilor de serviciu.

În economia de piață și în condițiile concrete existente în prezent în România, o amplificare fără precedent o prezintă domeniul protejării mărcilor. Numărul mare de societăți comerciale recent apărute și lipsa unei preocupări active a acestora în protecția mărcilor folosite au condus la încălcarea, cu sau fără voie, a drepturilor altor titulari și la acțiuni în justiție, atunci când litigiile nu s-au putut rezolva pe cale amiabilă.

Metodologia de protejare a mărcilor de produse și servicii se regăsește în Legea nr. 84/1998 și în Regulamentul de aplicare a acestei legi. Conform legislației românești, care este aliniată la legislația internațională, marca înregistrată conferă titularului său un drept exclusiv de folosire a acesteia.

Marca este un semn distinctiv, susceptibil de reprezentare grafică, care servește la deosebirea produselor sau serviciilor unei persoane fizice sau juridice de cele care aparțin altor persoane. Exemple de semne distinctive pot fi: cuvintele fanteziste sau cuvintele din vocabular într-o anumită combinație, nume de persoane, elemente figurative – desene, cifre, litere. Mărcile pot fi de asemenea și tridimensionale. Se pot înregistra ca mărci și combinații de culori. În cazuri deosebite, pot fi înregistrate și mărci sonore sau de altă natură, care realizează elementul de distinctivitate pentru produsele sau serviciile titularului.

O serie de mărci pot avea caracter de notorietate, ceea ce înseamnă că ele sunt larg cunoscute în România la data depunerii cererii de înregistrare. În ceea ce privește notorietatea, întotdeauna raportările se fac pe segmentul de public vizat. Spre exemplu, marca *AEDIFICIA* poate fi considerată ca fiind notorie, deși nu este cunoscută decât de către cei care activează sau au legătură cu domeniul construcțiilor.

Pentru a reduce elementele subiective în aprecierea notorietății, Agenția de Proprietate Intelectuală *INVENTA* folosește un algoritm pentru calcularea indicelui de notorietate al mărcii.

În practică, este util pentru titular să consulte un consilier autorizat în proprietate industrială care, în funcție de activitatea concretă, actuală sau de perspectivă, a titularului, va alege în mod cât mai judicios clasele și produsele sau serviciile enunțate în cadrul acestor clase. Pentru a reduce posibilitatea emiterii de avize de refuz sau de respingere, consilierul în proprietate industrială poate face o cercetare, stabilind existența unor mărci anterioare identice, similare sau apropiate. Totodată, acesta poate aviza titularul asupra șanselor de succes în obținerea protecției, ca și asupra posibilităților de modificare a mărcii propuse de către titular, astfel încât șansele de obținere a înregistrării să crească.

Depunerea la *OSIM* a cererii se poate face fie direct, fie printr-un mandatar, respectiv un consilier în proprietate industrială autorizat. În acest caz, acesta va depune în termen de trei luni de la depunerea cererii procura de reprezentare.

Nu pot fi protejate mărcile care sunt lipsite de caracter distinctiv. Distinctivitatea este elementul fundamental care caracterizează o marcă și, prin folosirea mărcii trebuie ca publicul să nu fie indus în eroare.

De asemenea, mărcile care pot deruta cu privire la originea lor geografică, care conțin o indicație geografică, iar produsele care poartă marea respectivă nu sunt originare din teritoriul indicat, cât și mărcile care contravin ordinii publice sau bunelor moravuri, nu pot fi protejate.

În ceea ce privește numele sau imaginea unei persoane de renume, acestea pot fi folosite ca marcă dacă există consimțământul respectivei persoane. De asemenea, nu

pot fi protejate imitații de steme, drapele, embleme de stat și alte însemne de aceeași factură, fără autorizația organelor competente din România sau străinătate.

Totodată, marca solicitată nu trebuie să fie identică sau similară cu o marcă notorie, chiar dacă marca notorie nu a fost protejată pe teritoriul României.

Ca regulă, dreptul la marcă aparține primului depunător al cererii. Pentru cazul expunerii produselor și serviciilor în expoziții, solicitantul beneficiază de un drept de prioritate de 6 luni de la data introducerii produsului în expoziție. Această prioritate se va invoca în momentul depunerii cererii de înregistrare a mărcii

O ultimă modalitate de protejare a drepturilor de proprietate industrială în domeniul construcțiilor este prin model de utilitate. Legea modelului de utilitate a apărut în România recent, în cursul anului 2007, și are o serie de facilități care o fac recomandabilă domeniului construcțiilor. Astfel, soluția tehnică poate fi mai simplă ca cea de la descrierile de invenții, durata procedurilor la OSIM este mai redusă și ceea ce este de fond, nu se face decât o examinare formală, urmând ca persoanele interesate să o conteste documentat după publicare.

O sumedenie de dispozitive, scule ajutătoare, panouri, cofraje, etc, se pretează la protecția prin model de utilitate.

Cunoașterea procedurilor pentru protejarea creației tehnice poate duce la creșterea numărului de brevete sau certificate de protecție în domeniul construcțiilor și corespunzător a drepturilor exclusive în piață ale deținătorilor